

Motion

1980/81:1413

av Olle Wästberg i Stockholm m. fl.
om hörsintroduktion av företag i Statsföretagskoncernen

En stor del av Statsföretags företagsförvärv har sin bakgrund i krissituationer av olika slag, där den svenska riskkapitalmarknadens nedsatta funktionsduglighet ofta gjort att andra alternativ än statligt övertagande inte stått till förfogande. Finansieringen av företagsförvärven har ytterst baserats på riksdagens makt att beskatta medborgarna.

Denna brandkårsfunktion för Statsföretag har medfört åtskilliga problem för företaget.

Resultatet av denna utveckling har dock varit en ständig tillväxt för Statsföretagsgruppen. Trots att NJA för några år sedan överfördes till Svenskt Stål AB har antalet anställda i koncernen under tioårsperioden ökat från 34 000 till 46 500.

Statligt ägande kan motiveras av regional- och arbetsmarknadsskäl. Det kan också vara angeläget att staten bedriver företagsamhet för att garantera konkurrens inom en sektor. En dominerande statlig företagsamhet försvårar dock statsmakternas uppgift att skydda den enskilde och fungera som opartisk skiljedomare i marknadsekonomin. En ständigt växande statlig företagssektor är också allvarlig för den som anser att makten över näringslivet bör spridas och att konkurrensen bör ökas med många företag och många ägandeformer.

Mot bakgrund av denna principiella hållning till statliga ägarengagemang i kommersiell verksamhet kan det också hävdas att det är en fördel om tendensen till fortgående utvidgning av den statliga företagsamheten balanseras av försäljningar av andra företag.

Om det i vissa situationer kan finnas god skäl till att Statsföretag köper nya bolag, kan det i andra situationer finnas goda skäl till att staten helt eller delvis säljer sina intressen i företag, när bärkraftiga motiv för det statliga ägandet inte längre finns kvar.

Om en del av den nuvarande statliga företagssektorn, med bibehållna band till Statsföretag eller inte, finansierar sig själv över den organiserade riskkapitalmarknaden och är noterad på fondbörsen, innebär det att man ytterligare betonar kravet på effektivitet och lönsamhet, samtidigt som en expansionsmöjlighet oberoende av politiska beslut öppnas.

Börsnotering av ett företag innebär också möjlighet att sprida aktier i företaget till de anställda som är intresserade av detta eller till de anställda kollektivt.

Försäljning av aktier i statliga företag kan självfallet ske på olika sätt. Det rimliga är att Statsföretag behåller en majoritets- eller minoritetspost i

företaget i fråga men introducerar företaget på börsen. Som bekant kräver en börsintroduktion att företagets aktier är väl spridda. Ansträngningar bör göras för att förankra en del av aktieinnehavet hos företagets egna anställda.

En börsintroduktion av någon eller några delar av Statsföretag ger naturligtvis upphov till flera principiella och praktiska frågor. Flera principfrågor när det gäller Statsföretags framtid har behandlats av Statsföretagsutredningen (SOU 1978:85). En möjlighet är att sammanföra olika mindre delar av koncernen till en enhet som blir tillräckligt stor för att lämpa sig för börsintroduktion. Av den redogörelse för Statsföretags dotterbolag som lämnats till riksdagen framgår att några av dotterbolagen kan vara lämpade då de arbetar i konkurrens med andra företag, har uppenbara utvecklingsmöjligheter och saknar näringspolitiska eller fiskala sidouppgifter. Ett annat förslag framlades av den nämnda utredningen, nämligen att vissa delar av koncernen skulle sammanföras till ett nytt bolag – Statsinvest – som skulle kunna börsintroduceras. Även Statsföretagsutredningens överväganden angående börsintroduktion av delar av koncernen bör nu föranleda en proposition till riksdagen. Vi föreslår att regeringen bör framlägga principförslag till någon eller några börsintroduktioner av tidigare statligt ägda företag.

Vilka företag som skall börsintroduceras bör föreslås av regeringen och av Statsföretags ledning.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställer vi

att riksdagen hos regeringen anhåller om förslag angående börsintroduktion av vissa dotterbolag till Statsföretag AB i enlighet med vad som anförts i motionen.

Stockholm den 27 januari 1981

OLLE WÄSTBERG (fp)

i Stockholm

YLVA ANNERSTEDT (fp)

HADAR CARL (fp)

OLLE GRAHN (fp)